

GENERALADVOKATEN

Det Kongelige Forsvarsdepartement
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

Gjenpart:
KASØR
KANORD

DERES REF.:
2013/02262-56/FDV3/MAY/SKT/HNB

VÅR REF.:
00455/2015/GA/EAS/LMB/730.1

DATO:
02.10.2015

HØRING – FORSLAG TIL NY LOV OM VERNEPLIKT OG TJENESTE I FORSVARET (FORSVARSLØVEN)

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 19. juni 2015, samt høringsnotat av samme dato.

Generaladvokaten er generelt positiv til at lovverket vedrørende verneplikt og tjeneste i Forsvaret revideres og fremstilles i en ny lov, med målsetting om oppdatert språkføring og i enklere form enn tidligere. Ved revisjon er det viktig at bestemmelsene som skal overføres materielt uendret fra gammel til ny lov, ikke blir endret innholdsmessig i prosessen. Generaladvokaten har med dette for øyet særlig sett på straffebestemmelsen i den nye lovens § 67 i dette høringssvaret.

I brev av 27. februar 2015 til Forsvarsdepartementet har Generaladvokaten anmodet om avklaring vedrørende forsvarspersonelloven § 10 og lovgrunnlaget for blodprøvetaking i disiplinærsaker. Bestemmelsen i forsvarspersonelloven foreslås videreført i det nye lovforslaget § 63 første ledd. Avklaringsbehovet er stadig relevant, og hovedtrekkene ved problemstillingen og forslag til lovendring er skissert nedenfor.

Ettersom klart lovspråk er en av målsettingene med den foreliggende lovrevisjonen er det også knyttet noen bemerkninger til enkelte av lovforslagets bestemmelser, som kan fremstå tvetydige eller uklare.

Både verneplikten som førstegangstjeneste og heimevernstjeneste dreier seg i prinsippet om beredskap og forsvaret av Norge i krig. Loven bør i sin helhet ta høyde for hele konfliktspekteret, fra fred til krig. Det er derfor blant annet knyttet en spesifikk merknad til lovforslagets bestemmelse om varigheten av tjeneste i Forsvaret.

2. Nye bestemmelser om verneplikt

Lovforslaget § 7

Departementets forslag til § 7 første ledd gir Forsvaret rett til å innhente personopplysninger om "norske statsborgere og personer som *oppholder seg i Norge uten å være norske statsborgere*" (min kursivering).

Når dette leses i sammenheng med formålet i § 7 annet ledd, må "personer som oppholder seg i Norge", tolkes innskrenkende. En slik tolkning er ikke innlysende for ikke-jurister. Ordlyden i første ledd kan isolert sett opptegne en utilsiktet gråsoner opp mot enkelte personvernregler. Ettersom formålet med innhenting av opplysninger er å avklare vernepliktig tjeneste, bør personkretsen som det kan innhentes opplysninger om kvalifisere til verneplikt. I tråd med lovforslagets § 6 og vernepliktforskriften § 2-5, kreves det "fast tilknytning" og det må "være sannsynlig at vedkommende vil bosette seg her i landet permanent eller for et lengre tidsrom". Bestemmelsen i lovforslaget bør reflektere dette. Den nåværende ordlydens formulering favner videre enn nødvendig, og bør vurderes presisert.

Lovforslaget § 8

Bestemmelsen omhandler opplysnings- og meldeplikt. I første ledd adresseres pliktene til "Personer mellom 17 og 55 år". I følge høringsnotatet er plikten begrunnet i behovet for å få informasjon som har betydning for verneplikten, herunder å avklare hvorvidt en person er alminnelig vernepliktig etter § 6 eller har utvidet verneplikt etter §§ 12 til 14. Ordlyden på dette punktet bør presiseres, av hensyn til klarhet og nøyaktighet. Det bør fremgå at begrepet begrenses til å gjelde norske statsborgere og andre som kan avtjene verneplikt. I tråd med alminnelig lovgivningsteknikk kan dette for eksempel avhjelpest ved å sette inn en innskutt leddsetning etter "Personer", hvor det henvises til lovforslagets § 6, som angir hvem som omfattes av personbegrepet.

Lovforslaget § 18 første ledd første punktum

Bestemmelsen lovfester lengden på ordinær tjenestetid. Generaladvokaten mener det er velbegrunnet å la dette fremgå av loven, i stedet for i stortingsproposisjon. Det bør fremgå av § 18 første ledd første punktum at den angitte lengden på tjenesteplikten gjelder i fred. Ved krig eller trussel om krig kan tjenesteplikten utvides, jf. vernepliktsloven §§ 5 og 15, som videreføres i lovforslagets § 33. Dersom lovfestingen av tjenestetid gjøres av hensyn til klarhet og forutsigbarhet, er det hensiktsmessig at skillet mellom fred og krig også fremkommer klart i samme bestemmelse.

3. Vedrørende militærnektekløven § 2 første ledd

I det nye lovforslaget blir ikke innholdet i militærnektekløven § 2 første ledd videreført. Begrunnelsen er i følge høringsnotatet at veiledningsplikten i sin alminnelighet er hjemlet i forvaltningsloven § 11, slik at militærnektekløven § 2 første ledd er overflødig. Generaladvokaten er ikke uenig i denne betraktningen. Av pedagogiske hensyn, og i tråd med *Lovteknikk og lovforberedelse*, kan det likevel være hensiktsmessig å inkludere veiledningsplikten i sin spesielle forstand i en ny forsvarslov. Dette gjør seg kanskje særlig gjeldende i bestemmelsene som angår førstegangstjenesten. Den alminnelige borger, og særlig unge borgere, kan ikke forventes å kjenne til forvaltningsloven og dens forhold til annen lovgivning. Hensynet til klarhet og forutberegnelighet for borgerne til å forstå sin rettsstilling bør være gjennomgående målsettinger ved lovarbeid.

Generaladvokaten anbefaler derfor at veiledningsplikten som følger av militærnektekløven § 2 første ledd videreføres i den nye loven, eventuelt med henvisning til forvaltningsloven § 11.

4. Departementets forslag til § 63 om pliktmessig avhold

Kompetanse

Forsvarspersonelloven § 10 fjerde ledd har blitt forstått og praktisert slik at militær sjef med grad av major eller høyere (som dermed har militær politimyndighet) har innehatt samme kompetanse til å beslutte at det skal tas blodprøve i saker der mistanken gjelder brudd på forsvarspersonelloven § 10, som politiet har i saker der mistanken gjelder promillekjøring. Dette følger av punkt 20 i politireglement for Forsvaret (kgl. res. 26 nov 1993). Problemstillinger vedrørende både beslutning om – og gjennomføring av – blodprøvetaking mv. er tatt opp i tidligere brev herfra til Forsvarsdepartementet av 27. februar d.å. (vedlagt).

Generaladvokaten er av den oppfatning at lovforslaget også burde omfatte hjemmelsgrunnlag for personer

med militær politimyndighet til rustesting, tilsvarende kontrollregimet i vegtrafikkloven § 22a. Etter vegtrafikkloven har polititjenestemann kompetanse til å iverksette testing i form av blodprøve mv. uten beslutning fra påtalemyndigheten.¹ Slik hjemmel bør av effektivitets- og praktiske hensyn også foreligge for personell med militær politimyndighet.

Hvorvidt kompetansen til å iverksette og gjennomføre kontrolltiltak bør avgrenses ytterligere enn hva som følger av reglene om militær politimyndighet, er opp til departementet å vurdere. Slik eventuell avgrensning kan foretas i forskrift.

Henvisningen til vegtrafikkloven § 22a

I forsvarspersonelloven § 10 fjerde ledd angis det at reglene om alkotest, utåndingsprøve og blodprøve i vegtrafikkloven § 22a gjelder tilsvarende når det kommer til kontroll av pliktmessig avhold. Det fremgår av Ot.prp.nr. 60 (2003–2004) punkt 12.1, at forsvarspersonelloven § 10 fjerde ledd "tar sikte på å klargjøre de prosessuelle regler for håndhevelsen av bestemmelsene om pliktmessig avhold."

Bestemmelsen i vegtrafikkloven § 22a gjelder kontrolltiltak ved trafikkikkerhet, mens pliktmessig avhold begrunnes ut fra hensynet til sikkerhet i et bredere perspektiv, jf. Ot.prp.nr. 60 (2003-2004) punkt 7.1. I tjenestetiden håndteres ikke bare kjøretøy, men også våpen, datasystemer, gradert informasjon og annet med stort farepotensiale, både for den enkelte, omgivelsene og rikets sikkerhet. De materielle vilkårene for testing av ruspåvirkning i vegtrafikkloven § 22a treffer derfor etter Generaladvokatens oppfatning for snevert med hensyn til kontroll av pliktmessig avhold.

Henvisninger bør være nøyaktige og det er viktig at stedene det henvises til, faktisk er oppklarende. Tilsvarende innstilling fremkommer av høringsnotatet pkt. 7.9.1. Generaladvokaten mener av de nevnte grunner at henvisningen til vegtrafikkloven § 22a bør strykes, og at både pliktene og kontrollregimet heller bør tilpasses og skrives direkte inn i lovforslaget som to nye bestemmelser.

Forslag til ny § 63:

Tjenestepliktige i Forsvaret skal ikke nyte alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler i tjenestetiden. De skal heller ikke møte til tjeneste påvirket av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler.

Departementet kan gi forskrift om

- a) gjennomføring av avholdsplikten*
- b) at avholdsplikten skal gjelde under permisjon og i fritid*
- c) at avholdsplikten skal gjelde for sivilt tilsatte i forsvarsdepartementet og underliggende etater*
- d) unntak fra avholdsplikten*

Forslag til ny bestemmelse om testing av ruspåvirkning:

§ x *Testing av ruspåvirkning*

Når det er behov for å kontrollere at en tjenestepliktig person har overholdt avholdsplikten som nevnt i § 63, kan vedkommende bli pålagt gjennomføring av alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om vedkommende er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel.

Dersom testresultatet eller andre forhold gir grunn til å tro at avholdsplikten i § 63 er overtrådt, kan den tjenestepliktige fremstilles for utåndingsprøve, blodprøve, spyttprøve og klinisk legeundersøkelse for å søke å fastslå påvirkningen. Slik fremstilling skal i alminnelighet finne sted når personen nekter å medvirke til alkotest eller foreløpig test av om vedkommende er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel.

Politiet eller personer med militær politimyndighet kan gjennomføre foreløpig test som nevnt i første ledd, fremstille for prøve som nevnt i annet ledd og gjennomføre utåndingsprøve. Blodprøve og spyttprøve kan tas av lege, sykepleier, helsesekretær eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse foretas når det er mistanke om påvirkning av andre midler enn alkohol eller andre særlige grunner

¹ Jf. Rt. 1982 s. 471.

taler for det.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om undersøkelserne nevnt i de foregående ledd.

5. Departementets forslag til § 66 om refselse

Departementet presiserer i høringsnotatet at § 66 er en videreføring av gjeldende rett. Bestemmelsen skal materielt videreføre forsvarspersonelloven § 10 femte ledd, som igjen var basert på avholdspliktsloven av 1936 § 6. Regelen angir at brudd på pliktmessig avhold kun kan reageres mot med refselse.

I følge høringsnotatet begrunnes refselse som eneste type reaksjonsmiddel på bakgrunn av høyesterettsdom inntatt i Rt-1953-1434, samt en artikkel av Hans Petter Graver i Lov og rett 1982, side 227. Begge rettskildene angår avholdspliktsloven av 1936, som i § 1 litra a hjemlet pliktmessig avhold for forsvarspersonell. Samme lov § 6 anga at reaksjonsformen for overtredelse av avholdsplikten var refselse.

Loven av 1936 gjaldt kun nytelse av alkohol i tjenestetiden. Høyesterett kom derfor til at en blott og bar alkoholnytelse (som dannet grunnlag for tiltalen) ble konsumert av denne bestemmelsen og at man derfor ikke kunne anvende militær straffelov § 77 om brudd på militære tjenesteplikter istedenfor. Høyesterett uttalte i denne sammenheng at bestemmelsen om refselse som reaksjonsmiddel ville vært overflødig om det ikke var meningen at man *kun* skulle kunne refse for overtredelser som ble konsumert av avholdspliktloven. Dette resonnementet følger av at det uten en slik bestemmelse uansett ville være adgang til å refse som følge av adgangen til å refse for brudd på borgerlige straffebestemmelser.

Rt-1954-1120 viser imidlertid at Høyesterett godtok at § 77 ble anvendt istedenfor avholdspliktloven av 1936 der det ikke bare gjaldt den blotte og bare alkoholnytelse, men hvor tjenestemannen også hadde brutt sine tjenesteplikter ved å sette seg ut av stand til å utføre tjenesten. Således kunne man anta at det etter dagens forsvarspersonellov § 10 ville være mulig å anvende § 77 for de mer graverende tilfellene. Etter Generaladvokatens oppfatning er dette imidlertid tvilsomt. Begrunnelsen for det er at forsvarspersonelloven § 10, i motsetning til loven av 1936, nettopp har til hensikt å beskytte de særlige interesser Forsvaret har i at personellet ikke er påvirket av alkohol eller andre midler når de skal utføre tjeneste, jf. Ot.prp. nr. 60 (2003-2004) pkt. 7.1 siste avsnitt, hvor det heter:

Bakgrunnen for at departementet ønsker å videreføre hjemmelen for å forby nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel i tjenestetiden, er dels å forhindre ulykker. I Forsvaret har personellet omgang med våpen, ammunisjon, eksplosiver og annet farlig materiell som ved uforsvarlig bruk kan forårsake store skader på mennesker og kostbart materiell. Dels er et slikt forbud begrunnet i det forhold at personellet i sin tjeneste vil kunne få adgang til informasjon av betydning for rikets sikkerhet eller Norges forhold til fremmede makter. Bruk av rusmidler fører til svekket kontroll og vurderingsevne, og vil derfor representere en fare for sikkerheten. I tillegg har avhold fra bruk av rusmidler i tjenesten en viktig holdningsmessig begrunnelse, idet misbruk virker nedbrytende på disiplin og moral og dermed på evnen til å gjennomføre de oppgaver som Forsvaret måtte bli pålagt. I sum tilsier dette at det fortsatt er behov for et slikt forbud.

Med denne begrunnelsen for bestemmelsen antar Generaladvokaten at det ikke er adgang til å subsumere forhold under en (annen) straffebestemmelse (f.eks. § 77) der grunnlaget består i at en tjenestepiktig person har nytt alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel i tjenesten, eller der denne har møtt til tjeneste påvirket av alkohol eller slike midler.

Etter Generaladvokatens oppfatning bør departementet vurdere å åpne for strengere reaksjon enn refselse for brudd på avholdsplikten. I likhet med andre yrker der det foreligger et særlig behov for avhold ifm. tjenesten, for eksempel luftfart, helsepersonell og liknende, kan det tenkes eksempler hvor det å møte påvirket av alkohol eller andre midler er en handling som er for alvorlig til å kunne avgjøres disiplinært. Dette kan for eksempel være hendelser hvor tjenesten involverer behandling av skarpe

våpen/våpensystemer hvor risikoen er høy og farepotensialet stort. Det samme gjelder ved tjenesteoppdrag av særlig taktisk, operasjonell eller strategisk viktighet, hvor konsekvensen av feilvurderinger er meget alvorlige.

Luftfartsloven § 6-12 inneholder en tilsvarende regel om pliktmessig avhold som forsvarspersonelloven § 10. Bestemmelsene er også sammenlignbare hva gjelder de bakenforliggende hensyn. Straffesanksjonen for overtredelse av avholdsplikten er angitt i luftfartsloven § 14-12, hvor strafferammen er bøter eller fengsel inntil to år. Etter Generaladvokatens oppfatning bør militære tjenestepersoners brudd på avholdsplikten ha tilsvarende straffetrussel som i luftfarten, grunnet de potensielle konsekvenser en påvirkning kan ha på utførelsen av særskilte tjenesteoppdrag. En ny straffebestemmelse for denne type overtredelser foreslås derfor som et nytt ledd i lovforslagets straffebestemmelse.

Følgende ordlyd foreslås:

Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 63.

Bestemmelsen om refselse som reaksjonsmiddel, slik foreslått i § 66, bør utelates. Dette innebærer at dagens refselsespraksis vedrørende de mildere og "normale" overtredelser av avholdsplikten fortsatt kan avgjøres ved refselse jf. disiplinærloven § 1 første ledd.

Dersom Generaladvokatens forslag tas til følge anbefales det en klargjøring i forarbeidene om at det fortsatt er meningen at brudd på avholdsplikten avgjøres ved refselse og at straff først er aktuelt hvor det foreligger omstendigheter som gjør overtredelsen mer alvorlig. Et viktig moment i vurderingen av hvorvidt saken skal avgjøres disiplinært eller som straffesak vil være tjenestens karakter. For oppmøtetilfellene, vil den forestående tjenestens karakter og hvorvidt tjenestepersonen var klar over at slik tjeneste ventet være viktige momenter i denne vurderingen.

6. Heimevernloven § 32 nr. 2

Ved det foreliggende lovforslaget har tilsynelatende reglene i heimevernloven § 32 nr. 2 falt ut. Bestemmelsen angir straff for uteblivelse fra møte innkalt til i medhold av loven. Type møte det siktes til kan illustreres med kjennelsen inntatt i Rt-1976-864, hvor det var tale om fremmøte for utlevering av utstyr. Det er Generaladvokatens oppfatning at denne typen fravær også vil kunne subsumeres under militær straffelov § 34 annet ledd, jf. første ledd.

Skyldkravet i heimevernloven § 32 nr. 2 er uaktsomhet eller forsett. I militær straffelov er skyldkravet forsett. Uaktsomt fravær fra møte som nevnt i heimevernloven § 32 nr. 2 vil med andre ord ikke lenger være straffbart, dersom departementet ikke viderefører bestemmelsens innhold. Slikt forhold vil uansett kunne reageres på med refselse, jf. disiplinærloven § 4 annet ledd nr. 1 og 2.

Generaladvokaten har ingen innsigelse mot at heimevernloven § 32 nr. 2 ikke videreføres, men ønsker å klargjøre problemstillingen som ikke er behandlet i høringsnotatet.

7. Departementets forslag til § 67 første ledd bokstav c og militær straffelov § 34

§ 67 første ledd bokstav c, angir bøtestraff for personer som unnlater å møte til vernepliktig tjeneste, jf. lovforslaget § 19. Straffebudet er i konkurrans med militær straffelov § 34. Straffeutmålingen for sistnevnte bestemmelse er arrest eller fengsel. I praksis pådømmer domstolen fengselsstraff i saker om førstegangs fravær fra oppmøte til førstegangstjeneste, hvor tiltalte påvises skyldig etter § 34. Det er Generaladvokatens oppfatning at tjenestefravær bør vurderes strengt og at brudd på slik tjenesteplikt medfører fengselsstraff. Standpunktet begrunnes ut fra hensyn til allmennprevensjon og utgangspunktet vedrørende verneplikt som ble presentert i dette brevets innledning.

Gode grunner kan tale for at det fremgår i lovforslaget at unnlattelse å møte til tjeneste er straffbart. Stikkord her er forutberegnelighet og klarhet. Dette kan avhjelpest ved å henvise til militær straffelov § 34 i lovforslagets § 19, hvor plikten angis.

Lovforslagets § 67 første ledd bokstav c, bør etter Generaladvokatens syn strykes.

8. Forslag til bestemmelse om straff for brudd på bestemmelser om oppbevaring av våpen

I lovforslaget er det foreslått en bestemmelse som medfører en plikt for tjenestepliktige til å oppbevare våpen, ammunisjon og annet utstyr på en forsvarlig måte dersom de er pålagt å oppbevare slikt utstyr utenfor tjenestetiden. Tilsvarende regel finnes i dag i heimevernloven § 26 med straffetrussel i § 32 nr. 3. Det er ikke foreslått gitt noen straffebestemmelse for brudd på oppbevarings- og vedlikeholdsplikten i § 64.

En av grunnene til at det finnes egen straffetrussel for brudd på oppbevarings- og vedlikeholdsplikten i heimevernloven er at våpenloven ikke gjelder for Forsvarets våpen, jf. våpenloven § 4. Uten en slik straffetrussel i ny forsvarslov vil det altså ikke foreligge noen klar straffetrussel for brudd på oppbevarings- og vedlikeholdsplikten som i dag.

Etter Generaladvokatens oppfatning bør straffetrussel for brudd på oppbevarings- og vedlikeholdsplikten i § 64 lovfestes på en klar måte når handlingsnormen allerede er lovfestet. Nærmere bestemmelser bør, som forespeilet i høringsnotatet, gis for å veilede de tjenestepliktige om kravene som stilles til oppbevaring og vedlikehold.

Det foreslås at det inntas et nytt litra i den foreslåtte § 67 første ledd med følgende ordlyd:

x) bryter oppbevarings- eller vedlikeholdsplikten etter § 64

9. Departementets forslag til § 67 tredje ledd

Lovforslagsbestemmelsen er en forenkling av vernepliktsloven § 49 og heimevernloven § 33, som begge gjør det straffbart å unndra seg tjeneste i Forsvaret ved forgåelse av spesifikke plikter opplistet i henholdsvis vernepliktsloven § 48 nr. 1-3 og heimevernloven § 32 nr. 1 og 2. Unndragelseshandlingen er altså straffbar etter bestemmelsene dersom den tilknyttes brudd på disse pliktene. Unndragelse fra militær tjenesteplikt ved fravær i sin alminnelighet er straffbart etter militær straffelov § 35, jf. § 34.

Lovforslagets § 67 tredje ledd favner ut fra sin utforming vidt og ordlyden omfatter mer enn hva gjeldende rett tilsier. Bestemmelsen, slik den er formulert, er i konkurrans med militær straffelov § 35, hvor strafferammen er en annen. Forslagsbestemmelsen mangler henvisning til de pliktene som nevnes i vernepliktsloven § 48 nr. 1-3 og heimevernloven § 32 nr. 1 og 2.

For å gjenspeile gjeldende rett bør ordlyden endres. Pliktene som følger av vernepliktsloven § 48 nr. 1-3 og heimevernloven § 32 nr. 1 er ikke samlet på samme måte i det nye lovforslaget, og noen av pliktene er foreslått flyttet til forskriftsnivå. Vedrørende heimevernloven § 32 nr. 2, se punkt 6 over.

Dette medfører at lovforslagets § 67 tredje ledd blir teknisk krevende i sin form. Nedenfor gis et forslag til endringer, hvor pliktene som nevnt i vernepliktsloven § 48 nr. 1-3 og heimevernloven § 32 nr. 1 og 2 er forsøkt identifisert i det nye lovforslaget. Her tas det ikke høyde for deler av bestemmelsene som eventuelt flyttes til forskriftsverket.

Forslag til ny § 67 tredje og fjerde ledd, som alternativ til lovforslagets § 67 tredje ledd:

Med fengsel inntil to år straffes personer som søker å unndra seg tjeneste i Forsvaret, ved forgåelse som nevnt i

a) første ledd bokstav a om opplysnings- og meldeplikt

- b) første ledd bokstav b om møte til sesjon
- c) § 16 e om reiseforbud ved krig
- d) § 10 første ledd om legeundersøkelse og andre undersøkelser for å bestemme skikkethet
- e) § 20 første ledd om vaksinasjonsplikt

Tilsvarende straffes personer som gjør tjeneste i Forsvaret på grunnlag av opplysninger de vet er uriktige eller ufullstendige.

10. Departementets forslag til § 67 fjerde ledd og legalitetsbetraktninger

Lovforslagets § 67 fjerde ledd angir at det i forskrifts form kan fastsettes straffebud med tilknyttet bøtesanksjon. Bestemmelsen antas å være et blankettstraffebud, eller såkalt delegert straffelovgivning.

Det fremgår på høringsnotatets side 130, at begrunnelsen for § 67 fjerde ledd er videreføringen av flere bestemmelser fra vernepliktsloven og heimevernloven på forskriftsnivå. Videre skrives det at "eventuell straffesanksjon må derfor også følge av forskrift."

Generaladvokaten er av den oppfatning at § 67 fjerde ledd bør omformuleres, da ordlyden i lovforslaget fremstår som noe upresist. Bestemmelsen, sett i sammenheng med uttalelse i høringsnotatet, kan i foreslått form tolkes dit hen at Departementet mener straffesanksjon kan følge av forskrift.²

Grunnloven utgjør ingen hindring for at et straffeforholds objektive gjerningsbeskrivelse fastsettes i forskrifts form, så lenge forskriften hjemles i en fullmaktslov hvor straffesanksjon fremgår. Straffeloven 1902 § 339 nr. 2 gir i dag også mulighet til å fastsette straffbare forhold i forskrift, med henvisning til bestemmelsen som hjemmel for straff. Altså er det ikke behov for en spesifikk fullmaktslov, ettersom § 339 nr.2 fungerer som en slags generalfullmakt. Lovgivningsteknikken er ikke i strid med Grunnloven § 96, jf. Rt. 1917 s. 31 og Rt. 1962 s. 1081. Formen er relativt utbredt i spesiallovgivningen. Slik delegert straffelovgivning er på den andre siden kritisert som lovgivningsteknikk, og § 339 nr. 2 ble foreslått ikke videreført i den nye straffeloven av Straffelovkommisjonen (NOU 1983:57 kap. 15 s. 128 og NOU 2002:4 kap. 10.2 s. 417). Forslaget er fulgt opp i den nye loven.

Det er ikke Generaladvokatens oppfatning at departementets forslag til § 67 fjerde ledd strider mot det konstitusjonelle legalitetsprinsippet. Generaladvokaten mener likevel av hensyn til lovteknisk klarhet og borgernes forutberegnelighet at § 67 fjerde ledd bør omskrives. Bestemmelsen kan for eksempel utformes i samme stil som vegtrafikkloven § 31 første ledd, som er materielt sammenlignbar.

Forslag til ny § 67 sjette ledd, som alternativ til lovforslagets § 67 fjerde ledd:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer angitte bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud.

11. Konsolidert forslag til ny bestemmelse om straff

Det fremgår av høringsnotatet at departementet har til hensikt å videreføre alle straffebestemmelsene i én og samme paragraf. Generaladvokaten er i utgangspunktet positiv til dette, og mener det er lovteknisk hensiktsmessig.

Ettersom dette brevets punkter 5 – 9 angir merknader og endringsforslag til lovforslagets kapittel 8 om refselse og straff, er det hensiktsmessig å fremlegge et konsolidert utkast til Generaladvokatens endringsforslag.

§ x Straff

Med bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

a) bryter opplysnings- eller meldeplikten etter §§ 8 og 59

² Høringsnotatet s. 130 femte avsnitt, siste setning.

b) lar vær å møte til sesjon etter § 9

Med bot straffes den som forsettlig

a) unndrar seg undersøkelse etter § 10

b) unndrar seg vaksinerings eller andre tiltak for å forebygge smittsomme sykdommer etter § 20

c) bryter oppbevarings- eller vedlikeholdsplikten etter § 64

Med fengsel inntil to år straffes personer som søker å unndra seg tjeneste i Forsvaret, ved forgåelse som nevnt i

a) første ledd bokstav a om opplysnings- og meldeplikt

b) første ledd bokstav b om møte til sesjon

c) § 16 bokstav e om reiseforbud ved krig

d) § 10 første ledd om legeundersøkelse og andre undersøkelser for å bestemme skikkethet

e) § 20 første ledd om vaksinasjonsplikt

Tilsvarende som i forrige ledd straffes personer som gjør tjeneste i Forsvaret på grunnlag av opplysninger de vet er uriktige eller ufullstendige.

Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i § 63 eller i medhold av denne.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer angitte bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter, dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud.

Med vennlig hilsen

Lars Morten Bjørkholt

kst. generaladvokat